

ARGES

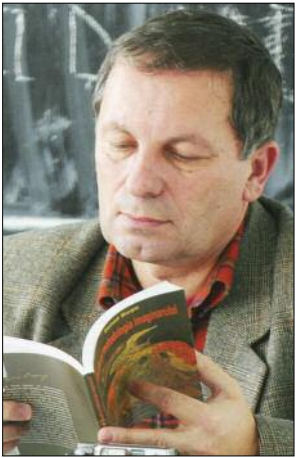
Editori:
Consiliul Local Pitești
Primăria Municipiului
Pitești
Centrul Cultural
Pitești

Revistă de cultură fondată în 1966 ● Serie nouă
■ Anul XVII (LII) ■ Nr. 3 (429) ■ Martie 2018 ■ 4 lei ■

*Apare sub egida
Uniunii Scriitorilor
din România*

Ștefan Luchian - Lunca de la Poduri

Dare de seamă despre Balta Albă, la 170 de ani de la... Vizita zugravului franțez

Mătușa noastră, Aurica Simescu, ne-a povestit că toate pozele alea de epocă în care apare toată familia, în costume de baie, erau făcute în două locuri: la Balta Albă și la Căineni Băi. Bunicul și cei trei feciori ai lui apar la bustul gol, într-o apă ce le ajunge doar până-n dreptul buricului. Mamaia și prietenele ei erau în costume care mai ofereau soarelui doar mici porțiuni spre a fi bronzate. Ne-am uitat, împreună cu vărul nostru, Puiu Simescu, pe o hartă detaliată a locurilor. Până la Balta Albă erau vreo 20 de km, pornind de la Râmnic, pe drumul ce ducea la Brăila. Treci, urmând DJ 22, prin Râmniceleu, Boldu și dai, inevitabil, de Balta Albă. Ca să ajungi la băi, virezi la dreapta și peste alți patru kilometri ajungi la destinație. Cu gândul la locurile unde bunicii, când erau la vârsta noastră de azi, se bălăceau în baltă, mi-am adus aminte de povestirea lui Vasile Alecsandri (publicată în 1847 și dedicată d-lui I. Bălăceanu) intitulată chiar așa: „Balta Albă”. Am ajuns și noi, cu alte mijloace de locomoție, la locul acțiunii după fix 170 de ani.

Am văzut și noi locul magic unde “Orbii câștiga vederile, surzii auzul, ologii picioarele, bătrânii puterile”.

„Într-o sară din luna trecută eram adunați mai mulți prietini, toți lungiți pe divanuri, după obiceiul oriental și înarmați cu ciubuce mari, carele producea o atmosferă de fum vrednică de sala selamlicului unui pașă. Afară cerul era învălit de nori vineți, care se spărga deasupra Iașului, cu gând de a-l spăla de glod și de păcate; dar în zadar ei își vărsa sudorile!... Eforia nu încuvințase proiectul lor”. Această simandicoasă adunare moldavă ascultă fascinată povestea unui tânăr zugrav franțez care, pentru întâia dată, ieșise din țara lui spre a face un voiaj în Orient. Franțuzul se crede un nou Columb care habar n-avea că Europa cuprinde și o Moldavie și o Valahie. Pictorul cere voie asistenței să istorisească partea cea mai curioasă a călătoriei sale. Omul ia un vapor din Viena cu gând de-a coborî Dunărea pân’ la Marea Neagră „fără a se opri nicăire”. Pe vapor lumea vorbea de valah, Valahia și în neștiința lui, vrednică de veacul de aur, călătorul franțez nu înțelegea ce însemnau acele enigme. “Îmi închipuiam Valahia ca un soi de pustiu vânturat de cărduri de feare sălbatică și de oameni pribeji ca în sânul Africii”. Curiozitatea îl face să coboare la Brăila și să dea, nas în nas, cu ditamai consulul francez care îl invită la dânsul acasă. Acolo toată lumea vorbea cu mare entuziasm de o baltă făcătoare de minuni ce se descoperise în Valahia, de vreo câțiva ani, și care se numea Balta Albă. „Peste zece mii de oameni se găsea acum împrejurul acelei bălți și se lecuia, văzând cu ochii, de tot soiul de patimi. În acel izvor de tămăduire orbii câștiga vederile, surzii auzul, ologii picioarele, bătrânii puterile”. La auzul unei asemenea minuni, călătorul îl roagă pe d. consul să-i înlesnească, neaparat, ajungerea la Balta Albă. Zis și făcut. Apare un arnăut care vine cu o căruță trasă de patru cai mici, numai oasele și pelea, și cu „un om sălbatic, bărbos, strentăros și înarmat cu un harapnic lung de un stânjin”. Plecarea căruței a fost ca la cursele de azi ale Formulei unu. Francezul acuză șocul și se trezește făcând o tumbă neașteptată, finalizată cu o aterizare atipică: cu capul „direct pe pave”. („De când sunt nu mi-am închipuit o alergare așa de infernală!”) La ceasurile zece din noapte, francezul ajunge pe malurile unei bălți late, „care steclea ca o tablă de argint la razele lunii”.

Împărăția contrastelor celor mai originale: luxul și sărăcia, durerea și veselia, ideile nouă și ideile vechi

Străinul își închipuia Balta Albă ca pe o stațiune de talia Marienbad-ului, a Ems-ului

sau a Baden-Baden-ului („Am înțeles, nu trebuie să repeți, că nu sunt surd!”, zicea un banc din epocă...). Când colo, el a sosit „într-un loc cu bordeie acoperite cu stuh coronate cu cuiburi de cocostârci”. Cumpenele de fântâni „asemenea unor gâturi de cucoare urieșe”, ciocănitul berzelor și urletul câinilor completează peisajul. După vreun ceas de preumblare nocturnă, păzindu-se de câinii cel-l înconjurau din toate părțile, străinul observă o caleașcă cu tineri ce vorbeau franțuzește. Aleargă după ea. Francezul crede că are de-a face cu niște compatrioți dar, când colo, ei erau doar niște bonjuriști dela Iași. Le cere ajutorul pentru că nu are unde înnopta și un bonjuriștr strigă după un străjer („o matahală naltă groasă, spătoasă, bărboasă, firoasă”) care, în lipsă de altceva mai bun, îl cazează chiar la el acasă. „Ușa fiind prea jos și fruntea mea prea sus, amândouă s-au ciocnit ca două bile de biliard”. Gazda îi oferă străinului o casă, un pat, un așternut și pleacă, mai departe, în misiune. Dimineața, la opt ceasuri, era „un vuiet înfricoșat, într-o hărâlaie infernală de sunete, de clopote de cai, de pocnete de bice și de răcnite de oameni. Vro triizeci de trăsurile de toată forma: briște, brașvance, carete, calește, toate înhămate cu câte patru, șase și opt cai și toate îndreptându-se, în fuga mare, către o baltă ce steclea departe la razele soarelui”. Și, deodată, minunea: „Pe marginea unei bălți late zării deodată un soi de târg ce nu era târg, un soi de bălci ce nu era bălci; o adunătură extraordinară, o înșirare neregulată de corturi, de căsuți de scânduri, de vizunii făcute din rogojini, de brașovence, de cai, de boi, de oameni”. Democrația era maximă: „unde bogatul trăgea ciubuc, se clătina în vânt o șatră de țoluri rupte, în care săracul se pârla la soare”. Trupuri de oameni, bogați și săraci, deopotrivă, erau lungite, goale, pe marginea drumului și „mânjite cu glod din cap până-n picioare”. Ei se ungea cu glodul din baltă ca cu alifia cea mai vindecătoare. Francezul își face curaj și intră în baltă, vreo două sute de pași, călcând într-un glod negru și unsuros, în care se afundă, până în genunchi, la fiecare pas. Bărbați și femei își împart balta, frățește. Minunile se țin lanț: o damă de la Moldova, care de doi ani nu se putea sluji nicidecum de mâna sa cea dreaptă, „după ce au luat vreo triizeci de băi, au făcut astăzi cruce cu mâna cu care pătimea”. Doi surzi și-au recâștigat auzul. Un ficior plin de răni pe tot trupul s-au vindecat prin întrebuințarea glodului acestei bălți. Francezul se întâlnește cu bonjuriștii, plini de glod, în baltă. Ei îi descriu Balta drept „împărăția contrastelor celor mai originale; aici luxul și sărăcia, durerea și veselia, ideile nouă și ideile vechi, costumele Evropei și costiumele românești, toate sunt unite la un loc, sunt mestecate la un loc și produc un efect neînchipuit atât ochilor cât și minții”.

Viitorimea are de rezolvat „acest problem”

De mâncat, bonjuriștii și franțuzul

mânâncă la un om al locului. Casa lui era la fel de mică precum a străjerului dar ospitalitatea lui se dovedește invers proporțională cu mărimea meschină a locuinței. El întinse „pe gios” o rogojină, puse la mijloc o măsuță rotundă cu picioarele scurte, aruncă pe dânsa patru șervete și patru linguri de lemn și își îndeamnă oaspeții să se așeze turcește în jurul ei. A bătut din palme și trei slugi au intrat pe rând în scenă: unul a adus pâine albă, altul un castron de borș iar cel de-al treilea câteva butelci de Bordeaux. Tinerii mânâncă din castron “cu frăție orientală”. După borș, feciorii au adus multe alte bucate pe care francezul nu a putut să le numească dar care i-au plăcut foarte mult. Masa s-a întins până la ceasurile cinci ale după amiezei. Lautarii țigani, stimulați de dărnicia bonjuriștilor, s-au întrecut pe sine. Dansurile care s-au încins, toasturile repetate la adresa Franței au făcut din masa orientală, una de neuitat. Până la orele 8 ale serii vreo triizeci de persoane, dame și cavaleri, plus o altă bandă de țigani au făcut o plimbare romantică pe o plută cu grinzi numită, ne se știe din ce pricini, vapor. Ziua s-a încheiat cu un bal de 200 de persoane, adunate într-o sală mare intitulată „Casino”. Lume bună, o soțietate cu totul evropienească. După două ore, franțuzul s-a urcat într-o brișcă jidovească și porni spre Galați. Străinul stă la Balta Albă 24 de ore și a pleacă total nelămurit. „E Valahia o parte a lumii civilizate sau ea este o provincie sălbatică?” El le cere amicilor săi moldoveni să-i tălmăcească „acest problem”. (După cum vedeți, în acea vreme problemele erau de genul masculin. De când cu emanciparea femeii, problemele au devenit, inevitabil, de genul feminin...)

Despre nămol. Ce știm noi, azi, și ce nu știa, ieri, zugravul franțez

Nămolurile terapeutice se împart în trei mari categorii: sapropelice, minerale și provenite din turbă. În țara noastră, nămolurile sapropelice sunt cele mai întâlnite, existând peste 60 de surse naturale: pe litoral (Techirghiol-ul e cel mai mare rezervor din Europa), Câmpia Română (Lacul Sărat, Baltă Albă, Amara) și în Transilvania (Ocnele Sibiului, Ocnele Mari, Sovata). În apa acestor lacuri, de-a lungul mai multor ere geologice, s-au sedimentat vegetale și animale și, astfel, a apărut nămolul de azi. Nămolurile sapropelice sunt depuneri din nămol, cu conținut preponderent organic și un mic adaos de substanțe minerale care se formează, în principal, în bazinele de apă dulce. Ele pot avea diferite culori: măslinii, maronii, gri, roz sau negre. Au hidratare și capacitate calorică ridicate, iar soluția sapropelică este slab mineralizată. Nămolurile sapropelice se extrag din lacurile zonelor de tundră și de pădure. În funcție de conținut, există nămoluri sapropelice de alge și zoogene, de humus și turbă, argiloase și calcaroase.

Baia rece de nămol te salvează de formol!

Efectul terapeutic al nămolului asupra organismului se obține prin acțiunea celor trei factori: caloric, mecanic și fizic. Intensitatea acestui efect depinde nu numai de starea inițială a organismului unei persoane bolnave ci și de proprietățile fizico-chimice ale nămolurilor de diverse tipuri. Nămolurile terapeutice încălzite mențin căldura timp îndelungat și o transmit corpului. Asupra

(continuare în p. 31)